

Nàng lòe và chồng thông minh (Truyện cổ dân tộc Mông)

Số phận run rủi khiến nàng Lòe gặp chàng trai thông minh. Họ thành vợ chồng, sống cùng con ngựa mù và trở nên giàu có. Còn chị dâu, sau nhiều lần hãm hại em chồng không thành, đã ngã xuống vực mà chết

Xưa kia, ở một bản Mông, có một nhà khá giả. Nhà ấy sinh được hai anh em. Anh trai trắng, đẹp, khỏe mạnh. Em gái đen, xấu, gầy còm. Nàng lại không may bị lòe từ thuở lọt lòng. Cả nhà, ai cũng rất yêu thương nàng, nhất là người anh.

Nàng Lòe càng lớn càng ngoan nết, siêng làm, nhưng vẫn chẳng chàng trai nào muốn lấy nàng làm vợ. Nàng cũng không tủi phận, yên tâm sống với gia đình.

Bỗng nhiên mẹ cha nàng theo nhau về trời. Anh nàng phải lấy vợ để có người trông coi nhà cửa.

Nhà nàng Lòe lại có một con ngựa cũng mù từ khi mới đẻ cùng ngày với nàng. Nàng thương con ngựa cùng cảnh ngộ, luôn chăm sóc, vuốt ve, an ủi nó. Thấy vậy, tuy con ngựa vô dụng, cũng chẳng ai muốn thịt hoặc bán nó đi.

Chị dâu nàng là con người "xanh vỏ đỏ lòng". Mụ chán ghét nàng lắm, không muốn nuôi nàng tàn tật như vậy. Đã nhiều phen mụ xui chồng đuổi em đi, nhưng người chồng vẫn thương yêu em gái, không nghe.

Mụ tìm cách hại em chồng.

Một bữa, mụ nói dối là đưa em chồng đến một thầy thuốc giỏi để chữa mắt. Anh em nàng Lòe đều vui bụng tin theo. Nhưng đi nửa đường, mụ đẩy em chồng xuống vực sâu, đoạn về bảo chồng là cô em phải ở lại nhà thầy thuốc khá lâu mới chữa khỏi mắt. Người chồng không nghi ngờ gì.

Nhưng con ngựa mù, từ lúc mụ chị dâu nham hiểm về, cứ hí vang, đau thương và uất ức. Nó đạp phá tàu ngựa dữ dội. Người anh vỗ về sao cũng chẳng yên nổi. Cuối cùng, nó xông ra, phóng chạy như bay...

Nó không lạc đường. Nó tới bên bờ vực, chỗ nàng Lòe bị đẩy xuống, và cứ đứng đấy giậm vó hí ầm trời. Tiếng hí thảm thiết của nó vang xa khắp nơi nơi, vang tới tận đáy vực sâu.

Nàng Lòe bị đẩy xuống vực may sao chưa chết. Nghe tiếng hí nàng biết ngay đấy là con ngựa mù của mình. Nàng nói vọng lên:

- Ngựa à, thương ta thì hí mãi cho người nghe thấy tới cứu ta!

Con ngựa như hiểu lời chủ, mỗi lúc càng hí to thêm.

Bên kia bờ vực vốn có một chàng mồ côi. Chàng bị thông minh từ thuở lọt lòng, và sống lần hồi bằng trứng các loài chim rừng và thịt thú. Bữa nay, chàng đang lần mò kiếm ăn, bỗng nghe tiếng ngựa hí khác thường. Chàng bèn dò dẫm tới gần và nghe tiếng người kêu cứu dưới vực. Không quản khó khăn, nguy hiểm, chàng thông minh tụt theo vách đá mép vực, tìm cách cứu người bị nạn.

Vất vả lắm, chàng mới cứu được nàng Lòe lên. Nàng Lòe kể lại chuyện mình và trả ơn chàng cứu sống, nàng ngỏ ý muốn theo chàng. Chàng thông minh cảm động nói:

- Tôi đã khổ, nàng còn khổ hơn. Ơn nàng thương yêu nhưng chúng ta nhà cửa ruộng

nương chẳng có, lại cùng mù lòa, lấy nhau, làm gì nên ăn!

Nàng an ủi:

- Ta không có mắt sáng nhưng có sức khỏe, biết thương yêu, bảo nhau làm khắc đủ ăn.

Thấy nàng kiên quyết, chàng nhận lời. Hai người bèn dắt nhau về hang.

Con ngựa mù cũng lẳng lặng theo chủ, không rời nửa bước.

Từ đấy, hang đá bên vực thẳm ấm thêm hơi người, hơi lửa. Cặp vợ chồng tàn tật nghèo khổ lần lửa cũng qua ngày. Con ngựa mù cũng vậy, nó tự tìm kiếm lấy mà ăn.

May sao, từ khi thành vợ chồng, mắt hai người tự nhiên ngày một sáng ra dần. Nhờ vậy, vợ chồng kiếm sống đỡ vất vả hẳn.

Ngựa cũng như người, không còn mù tịt như xưa. Và mắt nó càng sáng, sức nó càng khỏe lại. Nó giúp vợ chồng nàng Lòa được nhiều việc hơn.

Một bữa, nàng vào sâu trong hang vẫn ở. Nàng rất ngạc nhiên khi thấy trong hang đầy những thỏi to thỏi nhỏ cầm nặng tay, nhìn lóa mắt. Nàng cầm vài thỏi, mang ra ngoài xem kỹ. Mặc dù mắt chưa thực tỉnh tường, nàng cũng biết đó là vàng bạc. Chồng nàng chưa biết đấy là của quý, nói:

- ủa, đá này là đá gì, nhiều lắm, mình nhặt ném đồng trong hang, nhiều khi ném cả xuống vực để được nghe tiếng nước động, cá chạy cho đỡ buồn đấy!

Bấy giờ, nàng mới bảo cho chồng biết đấy là vàng bạc của quý. Vợ chồng bèn mang về bán xuống chợ đổi lấy đồ ăn thức dùng. Tuy đã giàu, nhưng vợ chồng nàng vẫn chăm chỉ làm ăn. Chẳng bao lâu, vợ chồng đã làm được nhà cao cửa rộng, "gian giữa dán giấy vàng, gian bên dán giấy bạc". Trâu bò, gà lợn đầy sân.

Khi đã đầy đủ, nhàn hạ, nàng bỗng nhớ tới anh trai, người anh ngay thẳng, tốt bụng, vẫn thương yêu nàng từ tấm bé. Và nàng chẳng thềm oán thù người chị dâu xấu bụng. Nàng bàn với chồng, nhắn tin mời anh chị sang chơi.

Người anh, trước giờ vẫn đinh ninh em gái ở nhà thầy thuốc chữa mắt, nay được tin nhắn, mừng lắm. Anh sửa soạn để đi.

- Anh định xuống "long phủ" thăm em gái à? Nó chết lâu rồi! Vợ anh bảo anh vậy.

Anh ngạc nhiên, không tin. Anh cứ lên đường, cưỡi con ngựa ô chạy nhanh như gió. Chẳng mấy lúc, anh đã tới nhà vợ chồng cô em gái mà anh phải xa từ rất lâu.

Vợ chồng nàng Lòa tiếp đãi anh trai hết sức thân thiết, sang trọng. Người anh trai cũng vô cùng vui sướng khi thấy vợ chồng em gái giàu có, yên vui.

Anh em ăn thịt uống rượu vui chơi ba ngày ba đêm không chán. Khi anh trai đòi về, vợ chồng nàng Lòa gửi theo nhiều vải nhiều, nhiều bạc vàng làm quà, ngựa thồ nặng một thồ.

Người anh trai tới nhà, kể chuyện lại cho vợ nghe. Mẹ tưởng vợ chồng cô em không biết hoặc đã quên chuyện cũ; máu tham lại nổi lên, mẹ bèn tức tốc sang để xem thật giả, và hỏi cách làm giàu. Mẹ được vợ chồng nàng Lòa tiếp đãi tử tế, và dẫn cho đi xem cửa cải. Mẹ ngốt của, lại nảy ý hại em chồng để chiếm đoạt gia tài. Mẹ bèn giả bộ tử tế, khẩn khoản mời vợ chồng cô em về chơi.

Vợ chồng nàng Lòa ngay thật vui vẻ về theo.

Nhưng được nửa đường, tới chỗ vực sâu, nhân khi tối trời, mẹ lại đẩy cả hai vợ chồng em xuống, chỗ hẻm sâu nhất. Mẹ yên trí hai người không thoát chết. Về nhà, mẹ vờ khóc lóc, nói là cả hai em về chơi đi dọc đường đều bị hổ vồ.

Và sáng hôm sau, mẹ thúc chồng phải sang ngay nhà em, kéo nữa người ngoài sẽ tới khuôn hết cửa.

Mẹ không thể ngờ rằng con ngựa nọ không khi nào chịu xa chủ. Nó biết chủ bị ám hại. Nó đã nhảy xuống vực, tìm cách cứu vợ chồng chủ thoát chết. Và cũng đúng sáng sớm hôm sau, nó đã để chủ cười, đưa chủ về nhà.

Mẹ chị dâu đang thu dọn của cải thấy vậy, tưởng oan hồn vợ chồng cô em chồng về báo oán. Mẹ hốt hoảng bỏ chạy. Người anh trai không hiểu đầu đuôi câu chuyện cũng bỏ chạy. Mẹ chị dâu chạy theo đường cũ. Sương mù khiến mẹ lạc đường hụt bước, ngã xuống vực sâu. Mẹ chết đuối không ai biết.

Người anh về nhà, đợi mãi không thấy vợ về, hôm sau bèn đi tìm. Tới bên vực, thấy xác vợ nổi trương phềnh, anh thương xót nhảy xuống vớt. Nhưng anh không biết bơi, bị sóng nước xô đi.

Vợ chồng nàng Lòa, lúc này không lòa nữa, mà đang cùng nhau ngồi uống rượu ăn mừng, mừng thoát chết, mừng thoát khỏi cảnh tối tăm. Đêm trước, vợ chồng cùng nằm mơ được gặp tiên và tiên chữa khỏi hắc mắt, chữa cho cả ngựa nữa. Sáng dậy, quả nhiên mắt người, mắt ngựa đều tinh tường. Đang uống rượu thì vợ chồng nghe tiếng quạ kêu đầy trời. Ra xem và theo bóng quạ dẫn tới bờ vực, vợ chồng thấy có người đang sắp chết đuối. Vợ chồng vội cứu lên, thì đấy chính là anh trai mình. Người anh trai thoát chết, bèn cùng hai em vớt xác vợ lên chôn.

Từ đó, ba anh em lại sống chung với nhau, cùng hưởng chung của cải, sung sướng hết đời. Chỉ mỗi mình mẹ chị dâu gian tham là thiệt phận, đáng kiếp.

Phù Ninh
sưu tầm, biên soạn

 [Trở về trang trước](#)